OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Yksikönpäällikkö Katri Kummoinen
Erityisasiantuntija Toni Tähtinen

5.12.2022

Eduskunnan talousvaliokunnalle

U 56/2022 vp: Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi direktiivin 2011/83/EU muuttamisesta rahoituspalveluja koskevien etäsopimusten osalta ja direktiivin 2002/65/EY kumoamisesta

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komission toukokuussa 2022 antamaa ehdotusta direktiiviksi, jolla muutettaisiin rahoituspalveluja koskevia etäsopimuksia koskevaa sääntelyä (direktiiviehdotus) on käsitelty CZ:n puheenjohtajuuskaudella harvakseltaan neuvoston kuluttajansuoja- ja kuluttajavalistustyöryhmässä. Pj-valtio ilmoitti 1.12.2022 yllättäen, että se pyrkii kaudellaan neuvottelumandaatin hyväksymiseen direktiiviehdotuksesta. Tämän hetkisen tiedon mukaan neuvottelumandaatin hyväksyminen on Coreperissä 21.12.2022.

Pj:n viimeisin kompromissiehdotus (asiakirja 14631/1/22)

Pj. valtio on antanut viimeisimmän, 3. kompromissiehdotuksensa 23.11.2022. Se on kehittynyt verrattuna 1. kompromissiehdotukseen (josta valiokuntaa informoitiin 26.10.2022) Suomen kantojen mukaisesti myönteisesti muun muassa niin, että jäsenvaltio-optiota vahvistusmenettelyn käyttöönotosta sovelletaan myös rahoituspalvelujen etämyynnissä ja että rahoituspalvelun etämyyntisopimukseen liittyvät liitännäissopimukset peruuntuvat ilman eri toimenpiteitä, jos kuluttaja peruuttaa pääsopimuksen.

Postiosoite
Postadress
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax
09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet
kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Ehdotetun sääntelyn suhde tuote- ja palvelukohtaiseen erityissääntelyyn on edelleen kuitenkin eräissä tapauksissa epäselvä ja on epävarmaa, saavutetaanko sääntelykokonaisuudella korkea kuluttajansuojan taso. Kompromissiehdotuksen mukaan muun muassa tuote- ja palvelukohtaista erityislainsäädäntöä ennakkotiedonantovelvoitteista sovellettaisiin myös sellaisissa tapauksissa, joissa erityislainsäädäntö ei sisällä säännöksiä kuluttajan oikeudesta peruuttaa tehty sopimus eikä siten oletettavasti myöskään palveluntarjoajalla ole sen mukaan velvollisuutta ilmoittaa kuluttajalle peruuttamisoikeudesta taikka sen puuttumisesta. Kompromissiehdotuksen peruuttamisoikeutta koskevat säännökset johtaisivat puolestaan epätoivottuihin eroavaisuuksiin samankaltaisten rahoituspalvelujen välillä. Esimerkiksi suurimpaan osaan kulutusluotoista sovellettaisiin kulutusluottodirektiivin (direktiivi 2008/48/EY) peruuttamisoikeutta koskevia säännöksiä, mutta määrältään suuriin, yli 75 000 euron luottoihin direktiiviehdotuksen vastaavia säännöksiä, joissa ei oteta huomioon luottotuotteiden erityispiirteitä. Vastaavasti yksilöllisiin eläkevakuutuksiin sovellettaisiin direktiiviehdotuksen peruuttamisoikeutta koskevia säännöksiä, kun taas säästöhenkivakuutuksiin ja kapitaisaatiosopimuksiin sovellettaisiin Solvenssi II –direktiivin säännöksiä.

Saksan ehdotus peruuttamispainikkeen käyttöönotosta laajemmin tavaroiden ja palveluiden etämyynnissä (ehdotus saateviestin ohessa)

Komission ehdotuksen 16b artiklan 5 kohtaan sisältyy vaatimus siitä, että elinkeinonharjoittajan olisi sisällytettävä rahoituspalvelujen etämyyntiä koskevan sopimuksen tekemiseen käytettävään rajapintaan niin sanottu peruuttamispainike, jonka tarkoituksena on helpottaa peruuttamisoikeuden käyttämistä. Neuvotteluiden kuluessa Saksa on ehdottanut, että kuluttajaoikeusdirektiiviin lisättäisiin uusi 11a artikla, jonka myötä peruuttamispainikkeen soveltamisala laajennettaisiin kattamaan myös muunlaiset kuin rahoituspalvelujen etämyyntiä koskevat sopimukset. Tämä merkitsisi säännösten soveltamista olennaisesti komission alun perin ehdottamaa laajemmin sellaisiin kuluttajasopimuksiin, jotka tehdään elinkeinonharjoittajan verkkosivuilla tai mobiiliapplikaatiossa. Peruuttamispainiketta koskevien muotoseikkojen sekä kuluttajalle peruuttamisoikeuden käyttämisestä lähetettävän vahvistuksen lisäksi Saksa ehdottaa, että peruuttamispainikkeen tarjoamisen laiminlyönnin seurauksena olisi kuluttajan peruuttamisoikeuden pidentyminen sopimustyypin säännönmukaisesta peruuttamisoikeudesta.

Oikeusministeriön kanta

Kompromissiehdotusta ja erityisesti sen suhdetta tuote- ja palvelukohtaiseen erityissääntelyyn ei ole työryhmässä käsitelty riittävän huolellisesti. Oikeusministeriö katsookin ensisijaisesti, että tämän erittäin monimutkaisen sääntelykokonaisuuden käsittelyä tulisi jatkaa työryhmätasolla.

Jos pj. kuitenkin vie asian Coreperiin neuvottelumandaatin hyväksymiseksi, oikeusministeriö katsoo toissijaisesti, että kompromissiehdotus ei ole sellaisenaan Suomen hyväksyttävissä, koska ehdotuksen suhde tuote- ja palvelukohtaiseen erityissääntelyyn on edelleen joissakin suhteissa epäselvä eikä varmuutta sääntelykokonaisuuden toimivuudesta ole neuvottelujen kuluessa saatu. Oikeusministeriö pyrkii jatkoneuvottelujen kuluessa varmistamaan, että sääntelykokonaisuudesta muodostuisi selkeä ja toimiva.

U-kirjelmässä todetun mukaisesti on tärkeää, että peruuttamisoikeuden käyttäminen on kuluttajalle selkeää ja yksinkertaista. On itsestään selvää, että näin tulee olla paitsi rahoituspalvelujen etämyynnissä myös yleisesti tavaroiden ja palvelujen etämyynnissä. Oikeusministeriö suhtautuukin lähtökohtaisesti myönteisesti peruuttamispainikkeen käyttöönottoon myös muussa kuin rahoituspalvelujen etämyynnissä. Ennen ehdotuksen hyväksymistä on kuitenkin varmistettava yhtäältä, että painikkeen käyttöönotto ei ole kohtuuttoman hankalaa pienillekään yrityksille, ja toisaalta, että kuluttajilla on halutessaan edelleen mahdollisuus peruuttaa sopimus muullakin tavalla.